

MORNARIČNI PAKT GRETA NE- SEC PRED SENAT

Predsednik Hoover hoče, da se pogodba ratificira še predno gre kongres na počitnice

Washington, D. C. — Predsednik Hoover je v torek namignil, da predloži novo mornarično pogodbo, ki je bila podpisana v Londonu, še ta mesec senatu v ratifikacijo. Morda bo predložena 30. aprila, dan kasneje, ko pride ameriška delegacija domov. Predsednik hoče, da senat odobri ali zavrne novi pakt takoj, predno odide kongres na poletne počitnice.

Pakt se deli v pet delov. Vseh pet pomorskih sil je podpisalo prva dva dela in zadnje tri dele so podpisale Amerika, Anglija in Japonska. Pakt vsebuje 26 členov in predgovor ter šteje okoli 9000 besed.

V prvem delu so se vse pomorske sile obvezale, da ne bodo gradile novih dreadnatk (bojnih ladij, ki presegajo 30,000 ton) do leta 1936. V drugem delu je obljuba, da vse podmorske sile "humanizirajo" podmornike ali podmornike.

Tretji del določa, da Amerika, Anglija in Japonska zavržejo skupaj devet dreadnatk: Amerika zavrže tri, Anglija pet in Japonska eno. Četrty del definira ladje, ki nosijo aeroplane. Nobena dreadnata, ki je eksistirala 1. aprila t. l., ne sme imeti krova, ki bi bil opremljen za pristanež letal; nobena ladja za aeroplane, ki ima največ 10,000 ton, ne sme imeti topov z več kot šestpalčnim kalibrom. Peti del pa določa, da Amerika, Anglija in Japonska omeje število svojih križark, rušilcev in podmornikov.

Tekstilni delavci zastav- kali

Kompanijska unija skrahirala. Pet tisoč delavcev na stavki

New York. — (F. P.) — Pet tisoč delavcev, ki so bili uposleni pri Amoskeag Mfg. Co., je te dni zastavkalo, kot poroča Clarence Miller, tajnik United Textile Workers unije. Stavka je bila napovedana v znak protesta, ker je kompanija znižala že itak nizke meze za 10%.

Pred dvema letoma so bili delavci pri tej družbi prisiljeni podpisati "yellow dog" pogodbo, na kar je sledila kompanijska unija, kar pomeni nizke meze, dolge delovne ure in priganjstvo. Povprečna meza delavca je bila \$15, delavke \$10 in mladih delavcev \$7 tedensko. Delovne ure so bile od 54 do 84 ur na teden; za čezurno delo je družba plačevala navadno mezo. Ako se je delavec pritožil radi priganjstva, je bil takoj odlovljen in na njegovo mesto je prišel drugi, kajti radi brezposelnosti je imela družba veliko delavskega materiala na razpolago.

Organizatorjem tekstilne unije se je končno posrečilo dvigniti upor proti neznošnim razmeram. Med njimi se je pojavilo zanimanje za organizacijo, v kateri so videli edino rešitev iz mišernega položaja in sledila je stavka. Tekstilni delavci imajo pred seboj težak boj, kajti družba je pripravljena na odpor, do čim delavci ne morejo pričakovati druge pomoči kot tiste, ki jo jim bo nudila unija.

Demonstracija brezposelnih de- lavcev

San Antonio, Tex. — Mehikanski in zamorski delavci so priredili pohod po mestnih ulicah, da tako protestirajo proti brezposelnosti. Ti delavci prejemajo od 75c do \$1.50 na dan, kadar so zaposleni na sadnih nasadih na bližnjih farmah, kjer jih pa v tem času ne potrebujejo.

Natlačene ječe!

Leavenworth, Kans. — Dne 22. t. m. so pripeljali dva vagona novih jetnikov v tukajšjo zvezno jetnišnico — večnoma mokrih grešnikov. Eden vagon je prišel iz Detroita in drugi iz Texasa. S prihodom teh jetnikov je prebivalstvo jetnišnice naraslo na 5201, to je 1750 več kot pred enim letom. V jetnišnici pa je prostora samo za 1640 jetnikov!

Senatorji svare Hooverja

Opozicija proti potrditvi Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča narašča

Washington, D. C. — (F. P.) — Šest senatorjev se je izrazilo napram časopisnim poročevalcem del. časopisov, da so urgirali predsednika Hooverja, naj umakne imenovanje Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča. Njihova izjava je v direktnem nasprotju s predsednikovim poročilom, ki ga je podal v javnost par dni pozneje in v katerem je dejal, da se ni niti eden senator obrnil nanj s slično zahtevo. Kdo je v pravem, Hoover ali senatorji, se danes še ne ve.

Vse delavske unije in zamorska organizacija Asociacija za napredek zamorskega ljudstva pritiskajo na senatorje, da odklonijo potrditev Parkerja. Negotova v tem vprašanju je še grupa demokratiških senatorjev iz južnih držav, kateri se je Parker prikupil z izjavo, ki jo je dal pred par leti in v kateri je poudarjal, da so zamorci nesposobni za važna mesta pri političnem vodstvu v južnih državah, v katerih tvorijo velik odstotek volilcev. Ti senatorji se boje organiziranih železničarjev, ki so se odločno izrekli za boj proti Parkerju. Nekateri senatorji so ponovni kandidati pri jesenskih volitvah in se boje zamere železniških bratovščin, kar bi jim lahko škodilo pri njihovih političnih ambicijah. Njihove simpatije so sicer na Parkerjevi strani, toda v slučaju, da bi jim to škodovalo, so ga pripravljene zapustiti o prvi priliki.

Podjetniki uposlujejo tujerodne delavce

Baltimore, Md. — Medtem ko je na tisoče ameriških delavcev brez dela, letalske družbe, ki izvršujejo vladna dela pri konstruiranju letal, uposlujejo nemške delavce, kateri so šele pred kratkim prišli v Ameriko. Te družbe kršijo določbo o osemurnem delu in naganjajo tujerodne delavce, da morajo delati deset in več ur na dan. Baltimore centralni delavski svet je radi tega naslovil protest na zvezni vojni departament. Dobil je odgovor, da je osemurnik obvezen za vse delavce, ki so uposleni pri vladnih delih. Delavski svet bo sedaj uvedel legalno postopanje proti podjetnikom.

Tovarnarji kaznovani

Paterson, N. J. — Trije svilni tovarnarji so bili te dni obsojeni na plačitev globe sto dolarjev vsak, ker so kršili zakon o ženskem in otroškem delu. Ženske so bile prisiljene delati enajst ur na dan in pet dni v tednu, kar je v nasprotju z zakonom, ki dovoljuje le 48 ur dela v tednu za ženske in otroke, ki so uposleni v industrijah.

Papež spet ropoče

Vatikan, 23. apr. — Papež Pij XI. je včeraj izdal novo encikliko, v kateri naznanja, da bo 28. avgusta petnajstletnica smrti sv. Avgustina, velikega cerkvenega očaka. Papež opova nuke tega očaka, zlasti njegovo doktrino sporazumnosti med cerkvo in državo, nato pa ponovno proklinja koezdukacijo, to je skupno študiranje fantov in deklet v višjih šolah.

NEPOKOJ MED TEKSTILNIMI DELAVCI

Taktika tekstilne unije predmet kritike

Elizabethton, Tenn. — (F. P.) — Mlajša generacija tekstilnih delavcev, ki so zastavkali pri Bemberg-Glanzstoff Rayon korporaciji, ni zadovoljna s taktiko, katero vodi United Textile Workers unija. Unija je prepovedala piketiranje tovarne, kar je v popolnem nasprotju s taktiko v prejšnjih stavkah. Z uspešnim masnim piketiranjem v štrajhkih prošlega leta so stavkarji dosegli, da je morala kompanija zapreti svoje tovarne. V tekoči stavki ni tega in družba nemoteno operira svoje tovarne s stavkokazi.

Tekstilna unija se izgovarja, da bi piketiranje lahko dovelo do izgrediv, ki bi dali družbi priliko, da udari po delavcih. Mesto piketiranja tekstilna unija vodi prosvetno kampanjo med delavci, da jih tako usposobi za boj proti družbi.

Kompanija je izgnala že mnogo delavcev iz kompanijskih stanovanj. Tekstilna unija podpira je tiste stavkarje, ki so od zadnjega štrajka v mesecu juliju prejšnjega leta plačevali u-nijske prispevke, ostali so pa prepušteni svoji usodi.

Vzdrževanje šerifovih deputetov je novo breme za davkoplačevalce. Šerif Bill Fair, ki je prišel iz države West Virginia, je bil uposlen pri neki premogokopni družbi kot čuvaj, je s pomočjo in denarjem, ki ga je Bemberg-Glanzstoff korporacija potrošila za njegovo izvolitev, nasledil prejšnjega šerifa J. M. Morelanda, ki je izjavil, da rajši resignira, kakor da bi streljal na stavkarje na javnih cestah. Davkoplačevalci bodo morali plačati dodatnih pet tisoč dolarjev za vzdrževanje šerifovih deputetov, "ki varujejo kompanijsko lastnino."

Za vzdrževanje detektivov in privatne policije je rajonska kompanija potrošila že mnogo denarja. Za take stvari ima družba vedno dovolj denarja, ne pa za delavce, ki garajo v njenih tovarnah.

Federacija poziva governerja, naj skliče konferenco

San Diego, Cal. — Državna delavska federacija se je obrnila na governerja Younga z apelom, naj skliče konferenco, na kateri naj bi se razpravljalo o načrtih, kako odpraviti brezposelnost. Federacija pravi v apelu, da trgovske zbornice v raznih mestih oglašujejo v listih idealne razmere, kar privablja delavce iz drugih držav, da prihajo v Kalifornijo za delom, katerega pa ne dobe. Tako se armada brezposelnih veča in ustvarja problem, ki ga ne morejo rešiti posamezni okraj, ako se za stvar ne zavzame država.

Walter Frank odklonil povabilo

New York. — Walter Frank, znan odvetnik in član narodnega odbora Unije za ameriške civilne svobodščine, je odklonil povabilo na banket, ki ga prirejajo kapitalisti z Wall Streeta v počast newyorškemu policijskemu komisarju Whalenu. Frank je izjavil, da ne more sodelovati pri slavnostnih človeka, ki je v glavnem kriv brutalnosti policije, ki jo je pokazala napram brezposelnim delavcem, ki so se udeležili demonstracij 6. marca.

Senat bo glasoval o Parkerju v ponedeljek

Washington, D. C. — Senat je v torek zaključil, da se začne debata o nepopolnem poročilu justičnega odseka glede nominacije sodnika Johna J. Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča prihodnji ponedeljek.

Katastrofa v ohijski joči v luči preiskave

Jetničar priznava, da je zbežal iz jetnišnice in dobi strožo. Krivdo odlagajo drug na drugega. 317 jetnikov je mrtvih

Columbus, O. — Število znanih mrtvih jetnikov, ki so zgoreli oziroma se zadušili v dimu med ognjem v tukajšnji ohijski državni jetnišnici, znaša 317 mož. V jetniški bolnišnici leži 231 mož, jetnikov in nameščenec, med katerimi je mnogo takih, ki ne bodo preboleli opeklin ali pokvarjenih pljuč. Ogenj je uničil streho odseka s štirimi celičnimi bloki, v katerih je bilo 800 jetnikov zaklenjenih in na katere je padel streh. Poslopje je bilo "fireproof," to je negorljivo — pa je imelo streho iz papirja in smole!

Takoj drugi dan, v torek, je governer Cooper začel preiskavo; drugo preiskavo je uvedel okrajni pravdnik, ki je odločno zahteval, da mora biti jetničar P. E. Thomas suspendiran, ker je jasno zanemarljivo svoje dolžnosti. Governer je pa odredil, da vsa preiskava spada v območje državne uprave in je odrikl okrajnega pravdnika proč ter poveril vodstvo preiskave generalnemu državnemu pravdniku. Jetničar ni bil suspendiran.

Med preiskavo prvega dne je prišlo na dan, da je jetničar Thomas zapustil jetnišnico, ko je izbruhnil ogenj in je poveril vodstvo jetnišnice svojemu glavnemu deputiju J. C. Woodwardu. Jetničar je stal zunaj jetnišnice, češ, da bo pazil, da nihče ne uide. Woodward je pozabil na jetnike in ni dal nikomur povelja, naj odklenejo celice in rešijo jetnike. Stražnik Watkinson, ki je imel ključ od celice, ni dal ključa od sebe, češ, da mu ni nihče tega ukazal. Pomožna stražnika Little in Baldwin bi bila rada odklenila celice, toda morala sta se pripraviti z Watkinsonom in kočno sta s silo vzela ključ ter hitela v go-reče poslopje, a bilo je že prepozno. Dim ju je poglaval nazaj.

Drugo dejstvo, ki je prišlo na dan, je, da je bilo v ječi okrog 4300 jetnikov, stražnikov pa je bilo le 337 in njihova plača znašala \$130 do \$150 na mesec! — V jetniški upravi je vladala največja nemirnost.

En sam jetnik je ušel med konfuzijo in dveh drugih manjka, ne vedo pa, da li sta na prostem ali sta mrtva med razvalinami. Trupla jetnikov pokopije država na svoje stroške.

Tovarnarji se ne ravna po Hooverjevem nasvetu

Woodstock, R. I. — Vzlic obljubam, ki so jih tovarnarji dali Hooverju, ko jim je na konferenci v Washingtonu svetoval, naj ne znižujejo meze delavcem, dokler traja industrijska depresija, sta tekstilni družbi Arctic Textile Mills in R. Knight Co. reducirali mezo svojim delavcem za dvajset odstotkov.

Akoprav je meza v teh tovarnah sedaj tako nizka, da komaj zadostuje za navadne potrebščine, imata družbi na razpolago na tisoče delavcev, ki so pripravljeni delati za vsako plačo. Vzrok mišernemu položaju je brezposelnost.

Napad na italijanskega poslanika v Budapešti

Budapešta, 23. apr. — Italijanski poslanik Ariotta je bil napaden s kamenjem, ko se je včeraj peljal z avtom skozi ogrsko vas Kapalnasynek. Poslanik ni bil zadet, toda njegov sin je bil ranjen.

KONSOLIDACIJA ŽELEZNIŠKIH KOMPANIJ

Bratovščina železniških strojni-
kov zahteva šesturnik

Minneapolis, Minn. — (F. P.) — Predsednik W. Cashen od bratovščine železniških strojni-
kov je odobril gibanje krajevne unije v Minneapolisu, ki se je izrekla za šest ur dela na dan na železnica, da tako prepreči naraščanje brezposelnosti med železničarji, ki jo povzroča v prvi vrsti konsolidacija železniških družb.

"Popolnoma se strinjam z akcijo, ki jo je začela naša unija," je pisal Cashen tajniku krajevne unije William Watkinsu. "To je edini uspešen način boja proti grozeči nevarnosti, ki prihaja s konsolidacijo."

Cashen je bil eden prvih voditeljev železniških bratovščin, ki je začel z agitacijo za skrajšanje delovnika med železniškimi delavci. Pri njegovem delu ga sedaj podpirajo vodilni uradniki drugih železniških bratovščin.

Krajevna unija v Minneapolisu sklicuje konvencijo, ki bo odprta v tem mestu 23. aprila. Delegatom bo predloženo načrt za ustanovitev posebnega železniškega sveta, čigar naloga bo voditi agitacijo za uveljavljenje šesturnika na vseh železnica zaeno z mezo, ki jo prejema za osem ur dela na dan.

Na konvencijo bo prišlo nad sto delegatov in obiskovalcev.

Stavke na Japonskem

Mezda redukcijska je povzročila
splošno nezadovoljnost

Tokio, 28. apr. — Japonska se nahaja v industrijski krizi, ki je povzročila celo vrsto štrajkov in veliko brezposelnost. V vseh industrijah znižavajo meze in to izliva štrajke. V Tokiju je zastavkalo 13,000 tramvajskih in avtobusnih nameščenec, toda mestna uprava, ki obratuje linije, je hitro dobila dovolj brezposelnih delavcev za stavkokaško delo. Štrajk je propadel in delavci so se vrnili na delo poraženi. Sprejeli so nižjo mezo.

V Kobeju je zastavkalo 80 odstotkov cestnoželezniških delavcev. Velika stavka je v teku tudi v tekstilni industriji, kjer so delavcem znižali plačo za 30 odstotkov.

Američan vodi svetovno banko

Bazel, Švica, 23. apr. — Gates W. McGarrath, ameriški finančnik iz New Yorka, je bil včeraj izvoljen predsednikom prve mednarodne banke, ki je bila ustanovljena za upravljanje nemških reparacijskih plačil na podlagi Youngovega načrta. Banka, ki se bo nahajala v Bazlu, se otvori še ta teden. Glavnica banke je tako razdeljena, da vsaka država kupi 16,000 deležev.

Mestna uprava naklonjena uni- skemu gibanju

Asheville, Tenn. — W. B. Piemmens, predsednik mestne centralne delavske unije, je te dni sporočil, da bo unija prišla z agitacijo med policaji, ognjegasci, vozniki truckov in mestnimi kleriki za pristop v organizacijo. Mestni župan W. Roberts je podal izjavo, da ne bo nasprotoval unifikiranju mestnih uslužbencev.

Vlak ubil deset Rusov

Rostov na Donu, 23. apr. — Tovorni vlak je treščil v avtobus na križišču in deset delavcev, ki so se vozili domov iz tovarne, je bilo ubitih. V busu je bilo 40 delavcev.

Štirje zamorci utonili med krstom v reki!

St. Louis, Mo. — Zamorska baptistična sekta je imela zadnjo nedeljo veljkonočno krstno ceremonijo, pri katerih so slovesno krstili neko trinajstletno deklico v reki Mississippi. Med krstjenjem, ko so stali do pasu v vodi, je pa prišel močan val in odnesel dušnega pastirja, njegova dva pomagača in deklico v globoko reko. Vsi štirje so utonili. Okrog 50 črncev, ki so stali na bregu, je videlo nesrečo.

Plutokrat je slave diktatorja

Ves svet mora biti hvaležen Mussoliniju, ker je rešil Italijo pred "rdečo" nevarnostjo, je dejal zastopnik Wall Streeta

New York. — (F. P.) — Medtem ko si Mussolini jemlje pravico, da lahko potisne Italijane, ki so postali ameriški državljani, v armado, kadar se vrnejo v Italijo, se najdejo gotovi "supernacionalisti" med ameriški finančnimi grupami, ki zagovarjajo nasilno taktiko, ki jo izvaja diktator nad državljani. Costanzo Marini in Antonio Pizzucco, ameriška državljana, sta bila pred par tedni izpuščena iz italijanske armade na pritisk zveznega državnega departamenta, ki se je zainteresiral za njuno, ko je bil obvečen o zadevi.

E. H. Simmons, predsednik New York Stock Exchange, ki se je pred par meseci vrnil iz Italije, kjer se je mudil na obljubo, ki je v svojem govoru pred grupo finančnikov slavil Mussolinija in njegovo diktaturo. Izjavil je, da bi moral biti ves svet hvaležen Mussoliniju, ker je ustavil poplavo radikalnega gibanja, ki je grozila z uničenjem Italije in drugim evropskim državam. Thomas W. Lamont, član Morganove finančne grupe, ki se mudi v Italiji, je imel dolg pogovor z Mussolinijem in pozneje je pohvalil diktatorja kot najmočnejšega državnika v Evropi. Kaj vse sta govorila na sestanku, je zdaj še zavito v tajnost.

Darrow zagovarja Rusijo v debat

Chicago. — Prihodnji ponedeljek, 28. aprila, ob 8:15 sverec se vrši v Orchestra Hallu, Michigan ave., zanimiva debata o predmetu "Ali ima sovjetska Rusija prav glede vere?" Clarence Darrow, znani agnostik, bo zagovarjal protiverzsko stališče ruskih boljševikov, proti njemu pa bodo govorili Charles W. Gilkey s čikaške univerze, rabine Solomon Goldman in profesor A. Eustace Haydon. Vstopnina k debati je 50c na galeriji, 75c na balkonu in \$1 spodaj v dvorani.

Iglesias apelira na kongresnika

Washington, D. C. — Santiago Iglesias, vodja koalicije v portoriškem senatu in tajnik Panameriške delavske federacije, se je obrnil na kongresnika LaGuardija z apelom, naj obnovi svoj poskus, da kongres apropririra tri milijone dolarjev za popravilo cest, šol in drugih javnih poslopih na Portoriku, ki so bile razdejane v zadnjem velikem viharju, ki je divjal na otoku in napravil škodo za sto milijonov dolarjev.

Radikalni delavci oproščeni pri drugi obravnavi

Los Angeles, Cal. — Mary Baumert in Mollie Goodman, ki sta bila obsojeni na devetdeset dni zapora vsaka, ker sta razpečavali radikalne tiskovine, sta bili pri ponovni sodnijski obravnavi oproščeni. Zastopnik Unije za ameriške civilne svobodščine je vodil legalno obrambo.

V banki manjka \$65,000

Alliance, O. — Tukajšnja People's banka je 22. t. m. zaprla vrata. Državni pregledovalci so našli, da v zavodu manjka \$65,000.

LEP NAPREDEK UČITELJSKE FEDERACIJE

Odločna akcija učiteljic je potisnila politikaše v zadrego

Wilkes-Barre, Pa. — (F. P.) — Devetsto učiteljic v petih šolskih distriktih v okraju Lackawana je v zadnjih šestih mesecih pristopilo v Ameriško učiteljsko federacijo. To je rezultat organizatorične kampanje, katero vodi Charles Kutz od državne delavske federacije s sodelovanjem zastopnic učiteljske federacije.

V par distriktih so člani šolskih odborov zagrozili učiteljicam, da razveljavljajo pogodbe, ki je bila sklenjena med njimi in učiteljicami, ako bodo slednje pristopile v unijo. Učiteljice so potem sklicale javni shod in izvolile svoj odbor. Ko so šolski odbori videli, da se učiteljice niso ustrašile njihove grožnje, so postali mehki in obnovili pogodbe brez vsake opozicije.

Politikaši na polju antracita so se začeli zavedati unijskega gibanja med učiteljicami, ki postaja čedalje jačje, in jim gredo na roko. Politikaši vedo, da bi a nasprotovanjem ne odseglili ničesar in da bi bile njihove politične ambicije uničene, ako bi pokazali sovražno stališče napram učiteljicami uniji.

Gibanje za organiziranje učiteljic podpira tudi Gifford Pinchot, ki je kandidat za governerja. Za svoj program je osvojil točko, ki prepoveduje samovoljno odsvolitev učiteljice, ako se dokaže, da je napravila profesionalno skukajo, ki jo neuspešna na njen poklic. Doselej so šolski odbori, ki so sklepali pogodbe s učiteljicami, lahko odklonili obnovitev pogodb z učiteljico, katero so imeli na črni listi.

Vojaške čete napad- le 50,000 Indijcev

Priljubljeni bo bojkot vsega angleškega blaga v Indiji

Madras, Indija, 23. apr. — Vojaške čete, ki so pomagale policiji in oboroženim rezervistom, so včeraj navale na množico 50,000 nacionalistov, ki so se zbrali na tukajšnjem obrežju za nepostavno izdovoljevanje soli. Velika večina množice se je umaknila, ko je zagledala puške in bajonete, toda manjša gruča se začela metati kamenje na vojaške. Ljudje so bili razpršeni brez prelivanja krvi.

Kalkuta, 23. apr. — Tukajšnji voditelji kampanje pasivnega odpora naznanjajo, da se nacionalistični bojkot raztegne na vse blago, ki je importirano iz Anglije.

Mahatma Gandhi je izjavil, da nacionalisti niso odgovorni za napad na policijski arzenal v Citagongu, kjer je bilo sedem policistov ubitih in velika zaloga strelnega orožja in municije zaplenjena. Anglički oblastniki poročajo, da so teroristi, ki so napadli arzenal, že obkroženi v hribih in bodo kmalu ujeti.

Organizatorično delo na jugu

Raleigh, N. C. — Organizatorična kampanja, ki jo je uvedla Ameriška delavska federacija, prav dobro napreduje v piedmontskem okraju. V zadnjih dveh mesecih je United Textile Workers unija organizirala tri krajevne unije. Med tekstilnimi delavci je opažati mnogo zanimanja za svojo organizacijo in se je unij so dobro oblikane. V High Pointu, kjer je več tekstilnih tovarn, je dvesto delavcev pristopilo v organizacijo.

V banki manjka \$65,000
Alliance, O. — Tukajšnja People's banka je 22. t. m. zaprla vrata. Državni pregledovalci so našli, da v zavodu manjka \$65,000.

Hanns Heine Ewers:

Poslednja volja Stanislave d'Asp

(Iz knjige "Die Besessenen") — Poslovenil To-ar.

Drugi je požiral besede, ki so hotele čez ustnice. Komaj, da je zajeljal:

"Ali jaz nisem mogel. Tudi razumel nisem najprvo prav nič, kako močna in velika je bila njena želja. Odbil sem ji jo in sem pustil, da si odšel. Kako nesrečen si moral biti, moj ubogi prijatelj — mi moreš odpustiti? Vem, kako se trpi za njo in vem, kako se je moralo ljubiti, to ženo!"

Jan Olieslagers se je sklonil, pobral ogrebač in sunil v žanjavico. Njegova vloga v tej igri je bila neznosna in hotel je napraviti konec. Dejal je grobo:

"Hodi k vragu, jaz vem tudi."

Toda grof je nadaljeval vedno s tihim, trpečim glasom: "Verujem ti, da veš. Toda nisem mogel, nisem jo mogel pustiti. Nisem imel moči za to. Mi hočeš odpustiti?"

Drugi je skočil kvišku in mu je zavpil surovo v obraz: "Ako takoj ne nehaš s svojimi neumnostmi, grem takoj ven."

Toda grof je prijel njegove roke: "Oprostite, nič več te nočem mučiti. Hotel sem le —"

Tedaj je vendar videl Jan Olieslagers, da je bil njegov prijatelj obseden in se je udal. Krepko mu je stisnil roko in vzdihnil: "V imeu božjem, odpuštam ti!"

In grof: "Zahvaljen." Potem sta molčala. Čez nekaj časa je vstal grof in je vzel z mize veliko fotografijo z okvirjem. Dal jo je prijatelju: "Tu za tebe."

Bila je slika grofice na mrtvaški postelji. Na mrtvaškem odru; na obeh straneh krasni srebrni svečniki, dar Ludvika XIII kakemu predniku. Črn, biserni venec je visel čez posteljne končnice; metal je lahko senco čez mrličev obraz. Mogoče je bila ravno tam senca, ki je napravljala vtis, da leži tu živo bitje. Seveda so bile oči zaprte, poteze trde in izraz vae skozi drugačen kakor pri speči. Toda med polodprtimi ustnicami se je igral nek poseben, zaničljiv smehljaj.

Srajca iz čipk se je trdo prijemala, široki rokavi so ji segali čez komolce. In dolge, ozke roke, čez prsa prekrizane, so oklepale s skoro prozornimi prsti slonokoščenega krucifiksa.

"Postala je katolikinja?" je vprašal Vlamec.

"Da, zadnji dan se je spreobrnila," je pritrđil grof. "Ali veš," je tiho nadaljeval, "mislil, napravila je to le, da si je bila bolj gotova moje prisege."

"Katere prisege?"

"O, že tisti dan pred njeno smrtjo sem ji moral priseči, da hočem njeno poslednjo voljo dobesedno izvršiti. Ni čisto posebnega, tiče se samo položitve v grajsko kapelo; povedala mi je to takoj, čeprav naj bi oporoko šele danes odprl."

"Kaj še ni pokopana?"

"O ne! Se nisi bil nikoli v parku v kapeli? Skoraj vsi moji predniki so bili najprvo pokopani na malem pokopališču, ki jo obdaja. Šele po letih se jih je odkopalo in ahranilo njih kosti v velikih žaraz iz žgane prsti. Je to stara normanska navada, ki jo v kroniki zasledujemo do Rogera Rdečega; upeljena je bila, menim, ker ni skoraj nobeden umrl doma. To variši so vsaj kosti prinesli vdovi. V naši grobnici počiva Filip, ki je padel pred Jafcom in Autodorn, ki so ga imenovali Provenalskega, ker je bila njegova mati grofica od Orange. Kralj Harold ga je ubil pri Hastingu. Tudi bastard Richardet počiva tu, katerega je pustil kalvinisti Henrik umoriti, ker je dvajset let prekmalu poskušal sunek z bodalom, kateri se je pozneje Ravellacu bolj posrečil. S kolesa je njegov lastni oče ponoči odvil

zlomljeno telo, kar mu je pozneje za pokoro pridobilo grofiji La Motte in Croiseau-Bailly, ko je zavaljal kralj Pariz in je postal katolik. Vsi počivajo tu, moji pradedje, možje in žene, in nihče ne manjka. — Jaz bi Stanislavo gotovo tudi tja položil tudi brez njene želje. Toda mi ni zaupala — potem ko se je to zgodilo — mogoče je mislila, da ji bom odrekel to čast. Zaradi tega sem ji moral priseči."

"Ni ti zaupala?"

"Da. Tako zelo, da se ji moje zagotovilo in moje prisege v njene roke ni zdelo dovolj varno. Premetavala se je po blazinah in je zdihovala in škripala z zobmi, ure in ure. Potem naenkrat me je poslala po duhovnika. Pošal sem po njega, in komaj ga mogla pričakati, da bo prišel. Ko je konečno prišel, ga je vprašala, katera prisege je kristjanu najbolj sveta; on je odgovoril: "Ta pred krucifiksom."

Potem ga je vprašala dalje, če cerkev lahko razveljavi prisege, ki se je dala kakemu neverniku. Stari župnik je zlezal v zadrego, jecjal je, dejal je, da je vsaka prisege sveta, da pa cerkev mogoče, pod gotovimi pogoji — Tedaj ga je prišla grofica z obema rokama; visoko se je vzdignila in zakričala: "Kristjanka hočem postati!" Župnik se je obotavljal, ni takoj odgovoril. Toda grofica ga je vlekla, tresla ga je skoraj in je zopet kričala: "Ali ne ališite? Kristjanka hočem postati!"

Grof ni niti za trenutek povzdignil glasu, toda davil se je in redel pot mu je stal na čelu. Vzel je kozarec, ki mu ga je dal prijatelj in ga izpraznil. Potem je nadaljeval:

"Župnik jo je podučil, dobrohotno, tiho, v par besedah. Tiho ji je govoril o naši veri, ne da bi na smrt bolno preveč mučil. Potem jo je kretel in ji dal obenem poslednjo olje. Ko so bila sveta dejanja pri kraju, je še enkrat prišla duhovnikove roke. Njen glas je bil tako mil, tako srečen, kakor glas angela, ko mu je rekla: "Prosim vas, podarite mi krucifiksa." Župnik ga ji je dal, oklenila ga je z obema rokama. "Župnik," je dejala, "kar mi sedaj kateri priseže na tega krucifiksa, to mora držati?" — "Ja!" — "Neprelomljivo?" — "Neprelomljivo!" — Težko se je spustila na blazine. "Hvala vam, župnik. — Denarja nimam, ali dam vse moje dragocenosti. Prodajte jih za vaše uboge."

"Ta večer ni govorila nobene besede več. Toda zjutraj mi je pomigala, da pridem k postelji. Zopet mi je dejala, da leži njena poslednja volja zapечатena v pisalni mizi. Jaz jo naj odprem šele čez tri leta in v tvoji navzočnosti."

"V moji navzočnosti?"

"Da. Moral sem poklekniti in zahtevala je, da moram še enkrat priseči in njeno voljo zvesto izpolniti. Zagotovil sem ji, da bom sigurno držal večerjajočo prisego, toda ona ni popustila. Vzdigniti sem moral desno roko, levo položiti na krucifiksa, ki ga je trdno držala; počasi mi je govorila besede, katere sem ponavljal. Tako sem dvakrat prisegel."

"Potem je umrla?"

"Da. Čez nekaj ur. Duhovnik je še enkrat prišel in ji je govoril. Toda ne vem, če ga je poslušala. Samo enkrat, ko je dejal, da pride vstajenje tudi po smrtni ločitvi, se je napol obrnila: "Da, župnik, to smete verovati: mene bo gotovo še enkrat videl." To so bile njene zadnje besede. Tiho se je smehljala; in ta smehljaj je obdržala, ko je umrla."

Grof je vstal in je šel k durim. "No, sedaj hočem prinesiti oporoko."

(Dalje prihajajo.)

Andre Dahl:

NOETOV DNEVNIK

(Ta dokument, ki ga je lastnoročno napisal oče Noe — pozna se mu drhteča roka alkoholika — so osemkrat predložili akademiji znanosti, ki je pa odločno zavrnila, da bi ga proučila. Op. pis.)

Zelo sem zadovoljen. Če ostane vreme še dalje tako lepo, spravim svojo vinsko letino za mesec dni preje pod streho nego lansko leto. Svojim odjemalcem bom dejal: "Vino je bilo, vino še bo, ko tebe in mene na svetu ne bo."

Naslednjega dne. Bog me je pozval za jutrišnji dan k sebi. To je že v osmič. Moti nas za vsako malenkost. V takšnih okoliščinah ni mogoče mirno delati.

Naslednjega dne. Bog me je sprejel. Bil je dražest. Ni več tako ukazujoč kakor prej. Prijel me je prijateljsko pod roko in mi dejal: "Ljubi Noe, dež bo..."

"O gospod," sem dejal, "zgodi se tvoja volja. Malo dežja gotovo ne bo škodovalo mojemu vinu."

"Ne gre za malo dežja, deževalo bo štirideset dni, Noe. Voda bo preplavila vrhunce gora. To bo grozna katastrofa."

"Ali Te smem vprašati za

vzrok temu vesoljnemu potopu,

o Gospod?"

"Gotovo. Uvesti hočem uredbno plime in oseke. A prvokrat ne pojde vse gladko. Na eni strani bo preveč vode, na drugi premalo. Prirediti moram torej vesoljni potop. In potem hočem storiti tudi nekaj za ribe. Te živali so predražestne, ne govore in ne zahtevajo ničesar od mene. Tedaj bo vesoljni potop. A ti ne pogineš."

"Jaz?"

"Ti si prikupen, pravičen, spodoben in zvest človek. Poznam tvoje napake. A dobro srce imaš. Stori takole: zgradi si ladjo iz drevesnih debel, ki jih zveži s smolo. Ko opaziš, da bo dež, stopiš a svojo ženo vred na ladjo in ostanesh na njej štirideset dni..."

"Štirideset dni s svojo ženo? O Gospod, to je strašna kazen, ki je nisem zaslužil. Rajši bi utonil. Ne predstavljaš si, kaj pomeni štirideset dni v družbi moje žene. V primeri z njo je pleziovavrus pravo jagenjce."

"Pa vendar jo moraš vzeti s seboj. Nič ne more ženske tako ukrotiti kakor življenje na krovu ladje. Sicer pa ne bosta sama. Vzameš tudi svoje tri sinove in njihove žene in dalje po en par nečistih živali in po sedem parov vseh čistih živali."

"Toda, o Gospod, tedaj bom potreboval velikanse ladje..."

"In čeprav. Olajšam ti delo,

Ustvarim ti gozd cipres. Bodi gozd cipres!"

"n hipoma je nastal pred mojimi očmi stoletni cipresni gozd. Sicer bi Mu bilo brez teh ovinkov lahka reč, ustvariti takoj barko, da mi prihrani trud."

"Tu je gozd," je dejal in izginjal v oblaku. "Požuri se, vsi morate v barko. Če začnete še nočjo, boste v sto letih lahko dovršili."

Dan pozneje. Lotil sem se barke. Vest, da pride vesoljni potop, se je hitro razširila. Moja žena ni mogla obdržati novice zase. Sedaj vlada velikanška gneča živali, ki bi rade zasedle vse prostore. Vsakih pet minut me potreplja takšen-le ogromen levji spak po ramenih in me prosi, naj bi ga vendarle vzel s seboj. To je zelo mučno. Grozno, kako nestrpno se vedejo polži, boje se, da bi ne prišli prepozno..."

(Mine sto let.)

Na dan vesoljnega potopa. Torej, barka je gotova. Bog je danes ob treh barko svedčano pregledal. Notranja oprema Mu je ugajala. Domenili smo se, da se preskrbi vsak zase s proviantom. Vkrčamo se jutri zarana. Slutim, da bo nastala nepopravljiva zmeda. Bog mi je po pregledu stisnil roko in dejal: "Izvrstno. Zelo sem zadovoljen. Noe. Saj se spominjaš: po en par nečistih živali in po sedem parov čistih živali."

Zanašam se nato, da ne boš nikogar pozabil.

In še isti hip je pričelo deževati.

Druga dne. Ta ploha ne preneha. Moji ubogi vinogradi so že čisto pod vodo. Gneča v barki je strahovita. Ladja se je prav vznemirljivo nagnila na stran, ko je vstopilo sedem parov slonov, vsi hkratu. Nepriljetno je, da smo morali od roparskih živali vzeti le po en par. Priletelo je osem os. Vsa družina se je trudila štiri ure s tem, da jih je šest pregnala. Jelen je s svojimi rogovi udrl vrata.

Moj sin Sem se bavi s prodajo živil. Stojim tudi pred nepriljetnim vprašanjem. Rak puščavnik hoče potovati sam. Po ukazu Gospodovem pa moram vzeti cel par. Če pa vzamem par, rak puščavnik ne bo več puščavnik. Ne spoznam se več.

Peti dan. Dež gre neprestano. Razgled je strahoten. Samo nekoliko drevesnih vrhov moli iz poplave. Vse se ločuje. Streptokokom in drugim bacilom smo morali odkazati poseben kotiček, ker jih noče nihče v svoji bližini.

Pravkar sem zaprl vhodna vrata, ko sem jih moral ponovno odpreti. Želva je dajala obupna znamenja od sebe.

Z udavom se izborno razumeva. To je dražestna žival. Radam nam je dovolila, da smo jo obesili pod strop, da bi lahko sušili perilo.

Sedmi dan. Dež postaja čim dalje močnejši. Mrzlo je. Moj sin Sem je začel majhno trgovino s kožuho. Moja žena se je pričela kisati. Z energijo, ki mi je sicer tuja, sem odprl vrata in ji dejal: "Če ti ni prav, lahko greš, prosim..." Pokazal sem ji neskončno vodno gladino. Pripeljal sem ji zausnico in sem jo utovoril v prostor za divje živali.

... ti dan. Zelo sem se razhudil. Vsako jutro sem napravil zarezo v kos lesa, da bi lahko štel dneve. Sedaj pa je tiger uporabil drvo za zobotrebec. Ne vem, koliko dni bomo morali še prebiti v barki. Morda dva, morda pa tudi dvajset...

Dežuje. Razgled je strahoten. Vse, kar je živele na zemlji, je poginilo. Za srečo še ni bilo preveč bitij na svetu. Božja modrost je neizmerna. Če pomislim, da bi lahko priredil

svoj vesoljni potop deset milijonov let pozneje. — ... ti dan. Dežuje neprenehoma.

Med živali vlada največji nered. Mir prvih dni se je umaknil razumljivi vznemirjenosti. Mačke lovijo miši, levinja je požrla pol jagnjeta in sova ne da nikomur pokojno spat. Zira se je težko ranila, ko je stala, kajti strop je nizek. Zaznamujemo tudi porode. Krasna je vrgla teleta. V temi se je kenguru zmotil in je tele vtaknil v svojo malho. Se osem takšnih dni in znoim...

... ti dan. To že ni več dež. To je cel naliiv. Bog se je gotovo zmotil. Dežuje že dlje nego štirideset dni. Ali pa je pozabil. Položaj ni tolažljiv.

Poskusil sem odposlati goloba, da bi pogledal, je-li kaj izgleda na boljše vreme. Odprl sem vrata in dejal "Ruk... ruk..." Slon pa je menil, nerazumljivo kako, da se nanaša to nanj in je štrbunknil kakor pravi idiot z obupnim krikom v vodo. Ta njegov predčasni konec je napolnil vso posadko z veliko bolečino.

Moje snahne mi delajo neprenehoma scene.

Mojih sinovi in jaz smo se dogovorili, da izkoristimo noč in se iznebimo žensk. Bojni načrt smo izvedli v največjem molku. Toda ob novem dnevu so bile ženske še vedno tu. V temi smo se zmotili in utopili štiri opice...

... ti dan. Prav previdno sem spustil goloba. Obletel je trikrat barko in se oddaljil. Moj sin Sem je ponudil stave glede ure, ko se bo ptica vrnila. Že nekoliko minut pozneje se je vrnila in je držala oljčno vejico v kljunu.

Potem je nasedla barka na vrh neke gore, ki sem jo na slepo srečo krstil za Aragat. Na nebu se je pojavil raznobarven lok. Sprejel sem ga kot znak božje dobrote, ne glede na to pa sem dal za slučaj nevarnosti najprvo izstopiti svoji ženi. Se le nato so sledili drugi.

Na kopnem. Strašno življenje! Skoraj bi človek oglušel. Neprestano poslušaj samo "Ah... Ah... Ah..."

Dobesedno vse, raca, leopard, krastača, zebra, zajec, medved, jastreb, pajek in majniški hrošč, vse brez izjeme ima nahod!

SOLNCE

vliva duh v ta
tobak

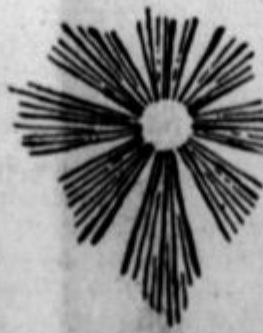

DAVNO PREJ predno so izbrani listi zlatega turškega in žametno rajavi domačega tobaka izbrani za Camel Cigarette, je lastna narodna alkimija napravila čudež v njih, katerega ne more nadomestiti noben človeški napor.

Vsaka mala celica v listu je prežeta — napolnjena z dobroto snažne, čiste solnčne sile!

Naša delez pri izdelavi Camels je skrbeti, da se ves duh, miloba, rahlost, aroma — z eno besedo vsa naravna dobrota tega solnčno — zrelega tobaka je ohranjena in razvita — potem pa spravljen z gladko, prijetno harmonijo slavne Camel mešanice ter jo izdelajo v cigarete po najbolj modernih metodah, ki so znane industriji.

Naravno dobro lahko okusite v vsakem okusnem pihljaju Camel cigarete.

CAMELS

za resničen užitek kaje